

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

BOZKANAT, E. (2020). Kamuların Durumsal Kuramına Genel Bakış: 1992-2019 Arası Araştırma Makaleleri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (4) , 1841-1860.

Kamuların Durumsal Kuramına Genel Bakış: 1992-2019 Arası Araştırma Makaleleri

Esra BOZKANAT (*)

Öz: Kamuların durumsal kuramı (KDK) James Grunig'in 1988 (Grunig ve Childers) yılında temellerini attığı ve halkla ilişkiler literatürüne kazandırdığı önemli bir kuramdır. Araştırmanın amacı literatürde sıklıkla çalışılan ve alan için önemli olan kuramı kullanan araştırmaların bir içerik ve bibliyometrik analizini yapmaktır. Bu amaçla son 27 yıllık zaman zarfında yazılmış makaleler incelenmiştir. Sonuç olarak, kuramın en çok kriz ve risk konulu sorunların tespitinde kullanıldığı, en çok ABD'de uygulandığı, nicel yöntemlerle sınındığı ve farklı modellerle bir arada kullanıldığı ortaya konmuştur. Irkçılık, aktivizm, iletişim kampanya mesajları, seçmen davranışları gibi konular ise çalışılan diğer sorunlardır. Araştırma KDK'nun pratik değerini ortaya koymak için değişkenler arası ilişkileri vermekte ve kuramı uygulayıcılar için tartışmaya açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamuların durumsal kuramı, kamu türleri, bibliyometrik analiz, iletişim, halkla ilişkiler

An Overview of Situational Theory of Publics: Research Articles Between 1992- 2019

Abstract: The situational theory of the public (STP) is a vital theory that James Grunig laid the foundations in 1988 (Grunig and Childers) and provide to the public relations literature. The research aims to conduct content and bibliometric analysis of the studies that used STP literature. For this purpose, articles written over the last 27 years have been examined. As a result, the current study demonstrated that the theory is mostly used in determining the problems related to crisis and risk, it is mostly applied in the USA, it is tested with quantitative methods and the theory combined with different models and theories. Issues such as racism, activism, communication campaign messages, voting behavior are other subjects studied using STP in the literature. The research displays the relationships between variables to demonstrate the practical value of STP and opens the theory to discussion for practitioners.

Keywords: Situational theory of publics, public types, bibliometric analyze, communication, public relations

Makale Geliş Tarihi: 15.05.2020

Makale Kabul Tarihi: 18.12.2020

I. Giriş

Kamuların durumsal kuramı (KDK) James Grunig'in 1988 (Grunig ve Childers) yılında temellerini attığı, sonrasında halkla ilişkiler literatürüne kazandırdığı ve o tarihten itibaren araştırmacılar tarafından ilgiyle çalışılan bir teoridir. KDK bireylerin bir durumu nasıl algıladığını ve algılarına göre bilgi arama, bilgi işleme, ilgi derecesi gibi iletişim davranışlarına nasıl dahil olacaklarını tahmin eden kamu tipolojileri

*) Dr.Öğr.Üyesi Kırklareli Üniversitesi, Görsel-İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Bölümü (e-posta: esra.bozkanat@klu.edu.tr) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6050-2550>

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır iThenticate® intihal incelemesinden geçirilmiştir.

önermektedir (Chung, Choi, Woo, Lee ve Saindon, 2016). Bu bağlamda KDK modern halkla ilişkiler için önemli bir katkıdır.

Daha önce Singapur (Sriramesh, Moghan ve Kwok Wei 2007), Amerika Birleşik Devletleri (ABD) (Hamilton, 1992), Hırvatistan (Tkalac, 2007), Türkiye (Karakaya-Şatır ve Gök-Demir, 2018; Bozkanat, 2018) gibi pek çok ülkede kuramın kamuları segmente etmede geçerli olduğunu ortaya koyan çalışmalar yapılmıştır. Ancak literatürde kurama genel olarak elde edilen sonuçlarıyla birlikte bakmaya imkân veren çalışmanın eksikliği göze çarpmaktadır. Bu bağlamda alanyazında Miguez-González (2006) tarafından 14 yıl önce yapılmış bir çalışma yer almaktadır. Bu tarihten sonra ise kuram için geniş çaplı bir çerçeveye çizilmemiştir. Bu araştırma, son 27 yıllık sürede KDK'yı kuram olarak kullanan araştırmaları içerik analizine tabi tutarak ve bibliyometrik bir analizini ortaya koyarak literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Buna ek olarak, araştırma, mevcut araştırmaların –varsa- elde ettiği yeni kamu türlerine odaklanmaktadır. Bu nedenle durumsal kuram üzerine geliştirilen durumsal problem çözme kuramı (situational theory of problem solving) durumsal kriz iletişimi kuramı (situational communication theory) kapsam dışı bırakılmıştır.

KDK'nın kullanıldığı çalışmaların elde ettiği sonuçların derlenmesi bu kuramı kullanacak araştırmacılar ve halkla ilişkiler uygulayıcıları için bir rehber niteliğindedir. Çalışmanın sonuçlarını oluşturan değişkenler arasındaki ilişkiler kriz iletişimi, siyasal iletişim, sağlık iletişimi ve diğer iletişim/halkla ilişkiler uygulayıcıları için önemli ipuçları sunmaktadır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde KDK'nın geçmişten bugüne geçirdiği kuramsal süreçler anlatılacaktır. İkinci bölüm araştırma kısmını oluşturmaktadır. Kuramı kullanan araştırmaların içerik analizi bu bölümde gerçekleştirilecektir. Son bölümde ise sonuç ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

II. Kamuların Durumsal Kuramının Gelişimi

Grunig, kamuların durumsal kuramını oluştururken (1976, 1983; Grunig ve Hunt, 1984; Grunig ve Repper, 1992), Dewey (1927) ve Blumer (1946) tarafından belirlenen kamu kavramının bilişsel faktörlerini araştırmıştır. Bu iki bilim adamı, kamuların kendileri üzerinde sonuçları olan sorunlar etrafında oluştuğunu ifade etmişlerdir. Bu nedenle kamular sorunları değil, sorunlar kamuları belirlemektedir (Grunig ve Repper, 2005: 138). Dewey'e (1927) göre kamu, benzer bir sorunla karşı karşıya kalan, sorunun var olduğunu kabul eden ve sorun hakkında yapacak bir şey organize eden bir grup insanı temsil etmektedir. Grunig, Dewey'in kamu tanımını kamuların durumsal teorisinin temeli olarak kullanmıştır. Dewey, bireylerin benzer bir sorunla karşılaştıklarında, sorunu tanıdıklarında ve sorunu çözmek için organize olduklarında kamuların ortaya çıktığını belirtmiştir. Başka bir deyişle, sorunlar kamuların oluşmasına yol açmaktadır. Blumer (1946) ise kamunun bir sorunla karşı karşıya kalan, konunun nasıl karşılanacağı konusunda fikirlere ayrılan ve konuyla ilgili tartışmalara giren bir grup insan olduğunu söylemiştir.

Kuram üç bağımsız, iki bağımlı değişkene sahiptir. Buna göre sorun algısı (problem recognition), kısıt algısı (constraint recognition) ve ilgi derecesi (level of involvement) bağımsız değişkenleri oluşturmaktadır. Bilgi arama (seeking information) ve bilgi işleme (information process) ise kuramın bağımlı değişkenleridir. Kurama göre bağımsız değişkenler bağımlı değişkenleri tahmin etmektedir. Bağımsız değişkenlerin farklı kaynaklarda farklı çevirileri yer almaktadır. İlgi derecesine “dahil olma düzeyi/derecesi” sorun algısına “problem tanıma” olarak rastlamak mümkündür.

Sorun algısı, bireylerin bir durumun kendileri için bir sonuç doğurduğunu idrak etmesi, bir problemi algılaması ve sorunu çözmenin yolları hakkında düşünmeye başlaması durumunu ifade etmektedir (Grunig ve Hunt, 1984). Bu sorunlar çevre ve sosyal sistemler gibi dışa bağlı olabileceği gibi merak ya da bir konuyu anlamamaya bağlı olarak iç sorunlardan da doğabilmektedir (Grunig ve Childers, 1988). KDK sorun algısının, hem bilgi arama hem bilgi işleme olasılığını arttırdığını öne sürmektedir.

Kısıt algısı, bireylerin kendi davranışlarını planlama özgürlüklerini sınırlayan bir durumda engelleri ne ölçüde algıladıklarını göstermektedir (Grunig ve Hunt, 1984). KDK’ya göre yüksek düzeyde olan kısıt algısı insanların bilgi arama veya kendilerine gelen bilgileri işleme koyma olasılıklarını azaltmaktadır. “İnsanlar, çok az şey yapabildiklerine inandıkları sorunlar hakkında ya da gerçekleştirmek için kişisel etkiye sahip olduklarına inanmadıkları davranışlar hakkında iletişim kurmazlar” (Grunig ve Repper, 1992, s. 135).

İlgi derecesi, bir konunun, sorunun veya durumun bir bireyle kişisel olarak ne ölçüde ilişkili olduğudur (Grunig ve Hunt, 1984). İnsanlar bir duruma karıştıklarında algıladıklarında, aktif olarak bilgi arama olasılıkları da artmaktadır. Benzer şekilde, eğer bir kişi kişisel olarak bir konu ya da duruma bağlanırsa, o kişi duruma daha fazla dahil olmak isteyecektir. Bununla birlikte, araştırmalar bireylerin katılımı düşük olsa bile, bilgiyi pasif olarak işlediklerini göstermiştir (Grunig, 1979).

Bilgi arama, aktif iletişim davranışı ile karakterize edilmektedir. Belirli bir konuyla ilgili mesajlar için ortamın planlı olarak taranması anlamına gelmektedir (Clarke ve Kline, 1974). Aktif iletişime geçen bireyler, ele alınan konuyla ilgili bilgi bulmak ve tüketmek için çaba harcarlar. Grunig (1997) “aktif olarak iletişim kuran bireylerin daha organize bilişler geliştirdiklerini, bir durumla ilgili tutumları olma olasılıklarının daha yüksek olduğunu ve daha sıklıkla durum hakkında bir şeyler yapmak için davranışlarda bulduklarını” söylemiştir (s.6).

Bilgi işleme, bir mesajın planlanmamış keşfinin ardından onu işlemeye devam edilmesidir (Clarke ve Kline, 1974). Düşük aktivite seviyeleri ile pasif iletişim olarak karakterize edilir. Bilgi işleme aşamasında bireyin bilgi arama çabası çok azdır veya hiç yoktur. Ancak birey durumla bir şekilde ilgili ise, bilgiyi sunulduğu haliyle pasif bir şekilde işlemeye devam edecektir.

Değişkenler son haline ulaşmadan önce kurama dahil olan “referans” (referent) kriterinden bahsetmek gerekmektedir. Kuram, ilk versiyonunda referans isimli dördüncü bir değişkene sahiptir. Grunig bu değişkeni “önceki durumlardan mevcut duruma taşınan

bir çözüm” olarak tanımlamaktadır (Grunig, 1997: 11). Daha genel bir ifadeyle bu kriter kişinin aynı konuya ilişkin önceki deneyimlerini referans alması durumunu temsil etmekteydi. Çalışmalarda, bir konuya dahil olma (involvement) düzeyleri yüksek olan kişilerin referans kriteri varsa aktif iletişim eğilimleri düşük bulunmuştu. Bu bireyler, referans kriterleri önceki benzer durumlardan kendilerine bilgi ve deneyim kazandırdıkları ve bu nedenle konuyla nasıl başa çıkılacağı konusunda rehberlik sağladığı için konu hakkında daha az bilgi arama ve işleme düzeyine sahiptiler (Grunig, ve Disbrow, 1977). Yaptığı çalışmalar sonrasında ise J. E. Grunig (1997) bu kriteri kuramdan çıkarmaya karar vermiştir çünkü ampirik olarak iletişim davranışına etki eden çok zayıf bir kanıt elde edebilmiştir.

Teori, bağımsız değişkenler farklı kombinasyonlar sergilediğinde kamuları etkili bir biçimde tanımlamada kullanılabilir (Grunig ve Hunt, 1984). Sorun algısı ve kısıt algısının kombinasyonları 4 farklı tür kamunun ortaya çıkmasını sağlar. Bunlar; Problemlerle yüzleşme davranışı, kısıtlanmış davranış, rutin davranış ve kadereci davranıştır (Grunig, 1976; Grunig ve Hunt, 1984). Grunig’e göre sorunla yüzleşme davranışı yüksek sorun algısı ve düşük kısıt algısı olduğunda ortaya çıkmaktadır. Kamu grubunun üyeleri yüksek sorun algısına ve yüksek kısıt algısına sahiplerse kısıtlanmış davranış ortaya çıkmaktadır. Rutin davranış ise hem sorun algısının hem de kısıt algısının düşük olması halinde ortaya çıkmaktadır. Düşük sorun algısı, yüksek kısıt algısı ise kadereci davranışı doğurmaktadır.

Tablo 1: Sorun ve kısıt algısına göre ortaya çıkan kamu türleri

Davranış Türleri	Sorun Algısı	Kısıt Algısı
Problemlerle yüzleşme davranışı	Yüksek	Düşük
Kısıtlanmış davranış	Yüksek	Yüksek
Rutin davranış	Düşük	Düşük
Kadereci davranış	Düşük	Yüksek

Bu kamu türlerine ek olarak Grunig, STP’yi kullanarak gerçekleştirdiği çalışmalarında dört kamu türü elde etmiştir. (a) *Tüm gündem kamuları*: tüm konularda aktif olan kamular, (b) *Kayıtsız kamular*: tüm sorunlara karşı ilgisiz olan kamular, (c) *Tek gündem kamuları*: sorunun tek bir yönü ile ilgilenen kamular, (d) *Sıcak gündem kamuları*: medyada geniş yer tutmuş, toplumda neredeyse herkesin ilgilendiği konularda aktif olan kamular (Grunig, 2005: 780). Grunig ve Repper (1992) benzer sorunla karşılaşan fakat sorunun ayırımında olmayanları *gizli kamu* (latent), sorunu algılayıp önemsediklerinde *uyanmış kamu* (awaken) ve konuyla ilgili harekete geçmelerinin önünde engel hissetmeyenleri ise *aktif kamu* (aktive) olarak isimlendirmişlerdir.

Hallahan (2000) ise gizli kamuyu (latent) uyandırılmış kamu (aroused) olarak, kamu olmayanları (non publics) ise pasif (inactive) kamular olarak yeniden isimlendirmiştir. Uyandırılmış kamu düşük bilgi ve kısıt algısına sahiptir fakat dâhil olma düzeyleri yüksektir. Bu da onların bilgi arama davranışlarını artırmaktadır. Pasif kamuların ise sorun algıları ve dâhil olma düzeyleri düşüktür. Bunun nedeni henüz bir kuruluşun davranışlarını gözlemlemediği için sonuçlarını bilmiyor olabilir ya da

kuruluşa karşı ilgisizdir. Hallahan (2000) her kamu türü için farklı iletişim stratejisi geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Aktif kamular için danışma, uyandırılmış kamular için müdahale, uyanmış kamular için eğitim ve pasif kamular için tedbir alınmasını önermektedir.

Tablo 2: Grunig ve Repper (2005) ile Hallahan'ın (2000) kamu isimlendirmeleri

	Sorun Algısı	Kısıt algısı	İlgi derecesi
Aktif Kamu	Yüksek	Düşük	Yüksek
Uyanmış Kamu	Yüksek	Yüksek	Yüksek
Gizli Kamu	Farkında değil	Yüksek	Biraz var
Uyandırılmış Kamu	Düşük	Yüksek	Düşük
Pasif Kamu	Düşük	-	Düşük

Kaynak: Grunig ve Repper'den (2015) akt. Karakaya-Şatır vd. (2017). *Stratejik Halkla İlişkiler ve Uygulamaları içinde Sosyal Strateji Düzeyinde Halkla İlişkiler*, 2. Basım, Nobel Yayıncılık.

Bu kamu türleri arasında, aktif kamu genel olarak aktif olarak bilgi istemektedir ve aktivist olma ve daha sonraki aktivizme katılma olasılığı daha yüksektir. Gizli kamu iletişim programları için önemli bir hedeftir, çünkü kamuların memnuniyetini etkilemek genellikle onlar oluşturulmadan önce daha kolay olurken, kamuya açık olmayanlar genellikle ilgisiz iletişim çabalarıdır (Hallahan, 2000).

KDK kamuların bir konuya ilişkin algılarını ölçerek onların gelecekte kuruma karşı gerçekleştireceği iletişim davranışını tahmin etmesi açısından önemli bir kuram olarak literatürdeki yerini korumaktadır. Kuruluşlar ve iletişim uygulayıcıları için oldukça faydalı seçenekler sunan bu kuramın kullanıldığı makalelerin bulgularının bir arda sunulması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

III.Yöntem

Araştırmada bilimsel dergilerde yayınlanan kamuların durumsal kuramını ele almış makaleler içerik analizi ile irdelenmiştir. Makaleler, örneklem sayıları, uygulanan kitle, yayımlandıkları dergiler, kullandıkları yöntemler bakımından bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Analiz için gerekli olan makalelerin seçiminde aşağıdaki prosedür takip edilmiştir.

Makale tarama ve veri tabanı seçimi

Bu çalışmanın örneklemini kamuların durumsal kuramını kullanarak yazılan araştırma makaleleri oluşturmaktadır. Bu nedenle, kitap, kitap bölümü, tez, bildiri vb yayın türleri çalışma kapsamında değildir. Kamuların durumsal kuramını kullanarak yazılan makale çalışmalarını bulabilmek için veri tabanlarından yararlanılmıştır. Yayımlanan çalışmaların alana katkı sağladıklarından emin olmak için Web of Science (WOS) veri tabanında taranan Science Direct, Elsevier, Taylor & Francis Emerald, Springer, Wiley, Sage gibi yayın evleri tarafından basılan, etki faktörü olan yayınlara odaklanılmıştır. Bir istisna WOS'ta yer almamasına rağmen KDK'nın kuramcısı Grunig'in yayınlarının bulunduğu, Australian Business Deans Council (ABDC) dergi listesinde taranan PRism Journal için yapılmıştır. Diğer dergiler ve erişilen makale

sayıları ise şöyledir; Journal of Public Relations Research (10), Public Relations Review (6), Asian Journal of Communication (1), International Journal of Conflict Management (1), Health Communication (1), Journalism and Mass Communication Quarterly (1), American Behavioral Scientist (1) ve Revista Internacional De Relaciones Públicas (1), Journal of Communication (1), Journal of Communication Management (1), Journal of Contingencies and Crisis Management (1).

Makalelere erişirken başlıkta ve anahtar kelimelerde aranan kelimeler “situational theory of publics” (kamuların durumsal kuramı), “public segmentation” (kamu segmentasyonu), “understanding publics” (kamuları anlamak), “publics” (kamular) olmuştur. Bu kelimeler, başlıkta ve anahtar kelimeler de olmak üzere ayrı ayrı iki kere taranmıştır. Elde edilen makaleler incelendikten sonra araştırma kapsamına girmeyenler dışarıda bırakılarak kapsama dahil olanlar analize tabi tutulmuştur.

Anahtar kelimeler ile yapılan aramalar sonucu her bir veri tabanında sayıları binleri bulan yayınlar listelenmiştir. Bu makalelerin bazıları kelime benzerliği nedeniyle listelenen makaleler iken, bazıları aynı ismi taşımasına rağmen kurama yer vermeyen çalışmalar idi. Çalışmanın örnekleme giren araştırmaların hangileri olduğunu anlayabilmek için derinlemesine okumalar gerçekleştirilmiş ve neticede 27 makale araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

IV. Bulgular

A. Bibliyometrik Bulgular

Araştırmanın bibliyometrik bulguları Tablo 3’te yer almaktadır. Tablo 3 incelendiğinde kuramın en sık çalışıldığı ülkenin ABD (20) olduğu görülmektedir. Yöntem olarak çok büyük bir çoğunluk nicel (19) tercih ederken nitel (6) ve karma (2) yöntemlere de rastlamak mümkündür. Tablo 1 incelendiğinde araştırmaların KDK dışında başka bir kurama da (15) yer verdikleri görülmektedir. Bu çalışmalarda ikinci kuram olarak yer verilen değişkenler ile KDK değişkenleri arasındaki ilişki ölçülmüştür. Çalışmaların bazıları yeni kamu türleri (8) ortaya koyarken, çoğu örneklemelerini ya var olan kamu türleri üzerinden sınıflandırmış ya da kamu türlerinden hiç bahsetmemiştir.

Tablo 3’e bakıldığında nicel yöntemlerle ortaya konulan çalışmaların örneklem bakımından oldukça zengin olduğu görülmektedir. Nicel ve karma çalışmalar ise yöntemin doğası gereği sınırlı örneklem ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, özellikle çalışmaların KDK’da önerilen (aktif, gizli, uyanmış) kamu türlerinin dışında yeni kamu türleri elde edip etmediğine odaklanılmıştır. Çalışmaların 7’si 9 farklı yeni kamu türü ortaya koymuştur. Bunlar “pasif ayrıcalıklılar”, “ılıman elitler”, “düşman kamular”, “yetersiz hizmet alan çoğunluk”, “azınlık kamusu”, “gençlik kamusu”, “Rocky Flat kamuları”, “sorunla ilgili kamular” ve “çevreci kamular” olarak isimlendirilmiştir. Bu kamuların Grunig’in kuramda ifade ettiği özelliklere sahip olmalarının yanında çalışmadan kullanılan yeni kuramdan alınan farklı bir değişken ile yeniden isimlendirilmişlerdir. 27 çalışma içinde, çalışmanın yeni bir kamu türü önerirken 20’sinin önermediği görülmüştür. Böylece çoğu araştırmanın yeni bir kamu

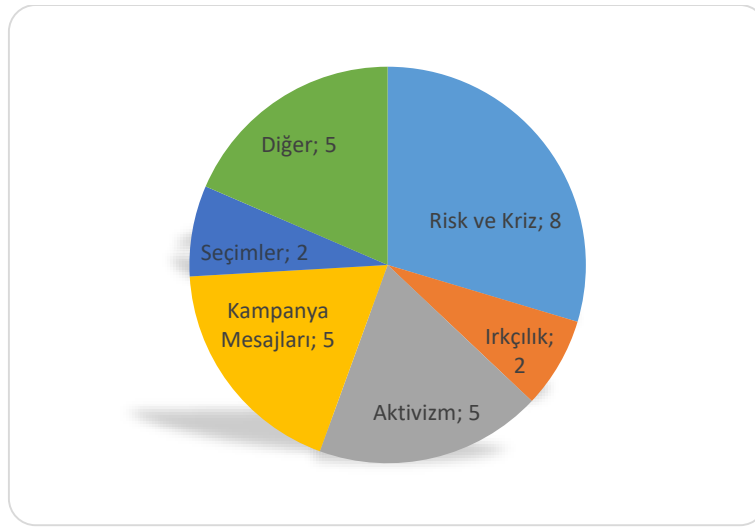
türü isimlendirmektense var olanlar üzerinden bir kamulaştırma yaptığı tespit edilmiştir. Bu kuramın mevcut kamu türlerinin evrensel olduğuna işaret eden önemli bir kanıttır.

Tablo 3: Araştırma Makalelerinin bibliyometrik analizi

Sayı	Yayın yılı	Kimler segmente edildi?	Araştırmanın yapıldığı coğrafya	Neyin kamu türlerine etkisi ölçüldü?	Yeni bir kamu türü önerilmiş mi?	Örnekleme sayısı	Tercih edilen yöntem	Yayımlandığı dergi
1	2019	Tüketiciler	Çin	Ekonomik sosyal ve entelektüel sermaye	Ayrıcalıklı pasifler ve illman elitler	450	Nitel	Public Relations Review
2	2019	Çalışanlar	ABD	-	Düşman kamular	449	Nitel	Public relations review
3	2019	Kullanıcılar	Çin	Kurumsal sosyal sorumluluk	-	450	Nitel	Journal of Contingencies and Crisis Management
4	2018	Öğrenciler	ABD	Çerçeveleme teorisi	-	424	Nitel	Journal of Communication Management
5	2016	Yerel ticaret odaları	ABD	Sosyal değişim teorisi	-	471	Nitel	International Journal of Conflict Management
6	2016	Sağlık iletişim kampanyaları	ABD	-	-	70	Nitel	Public Relations Review
7	2015	Seçmenler	Kosta Rika	-	-	40	Nitel	Revista Internacional De Relaciones Publicas
8	2013	Öğrenciler	ABD	-	-	182	Nitel	Computers & Education
9	2013	Gazeteciler	İsviçre	Etnosentrizm	-	574	Nitel	Journal of Public Relations Research
10	2012	Ülke vatandaşları	19 Avrupa Ülkesi ve ABD	Sosyal biliş Sosyal davranış Güven Medya kullanımı	Yetersiz hizmet verilen çoğunluk	22981	Nitel	Journal of Public Relations Research
11	2011	Blogger'lar	Kore blogları	Blog yazma öz-veterliliği	-	889	Nitel	Asian Journal of Communication
12	2010	Üniversite öğrencileri	ABD	-	-	82	Karma (denev)	Public relations review
13	2010	Kadın Üniversite öğrencileri	ABD	-	-	9	Nitel (derinlemesine görüşme)	PRism
14	2015	Önceki çalışmalar	-	-	-	-	Nitel	Public Relations Review
15	2008	Kadınlar	ABD	-	-	59	Nitel	Health communication
16	2008	Ülke vatandaşları	ABD	-	-	363	Nitel	Public Relations Review
17	2007	Tüketiciler	Singapur	Kültür	-	242 24	Karma (anket+focus grup)	Journal of Public Relations Research
18	2006	Lisans öğrencileri	ABD	Kültürel kimlik ve stratejik yönetim	Azınlık kamu ve gençlik kamusu	632	Nitel	Journal of Public Relations Research
19	2006	Vatandaşlar	ABD	Risk iletişimi	-	62	Nitel	Mass communication quarterly
20	2005	PRSA üyeleri	ABD	Halkla ilişkiler stratejileri	-	403	Nitel	Journal of Public Relations Research
21	2001	Kadınlar	ABD	-	-	10	Nitel	Journal of Public Relations Research
22	1998	Ülke vatandaşları	ABD	-	-	629	Nitel	Public relations review
23	1995	Öğrenciler	ABD	Koruma-motivasyon teorisi	Rocky Flats kamuları, Sorunla ilgili kamular	146	Nitel	Journal of Communication
24	1993	Bölgede yaşayanlar	ABD (Illionis)	Ekonomik büyüme	Çevreci kamular	1002	Nitel	Journal of Public Relations Research
25	1992	Lisans öğrencileri	ABD	Psiko-bilişsel özellikler	-	140	Nitel	Journal of Public Relations Research
26	1992	Seçmenler	ABD (Kansas)	Demografik özellikler	-	226	Nitel	Journal of Public Relations Research
27	1992	Kadınlar tüketiciler	ABD	Bilişsel tepkiler	-	85	Nitel	Journal of Public Relations Research

B. KDK'nın İçerik Analizi

Analize tabi tutulan 27 makalenin konu dağılımlarına bakıldığında KDK'nın en çok risk ve kriz durumlarında iletişim davranışlarını tahmin edebilmek için kullanıldığı görülmüştür. Şekil 1'de kuramın kullanıldığı diğer konuların ağırlıklı dağılımı yer almaktadır. Bu bölümde Şekil 1'de yer alan her bir konuda yapılan çalışmanın sonuçlarına ve değişkenler arası ilişkilere yer verilecektir.

Şekil 1: Analiz edilen makalelerin konu dağılımları N=27

1. Irkçılık ve KDK

Kabul edilen kültürel kimliğin belirgin olduğu durumlarda, bir kültürel grupla özdeşleşmedeki farklılıklar, kamuların durumsal kuramının değişkenlerindeki farklılıkları tahmin etmektedir. Sonuçlara göre sorun algısı ile ırkçılık arasında pozitif ilişki, ilgi derecesi ile ırk/etnik köken sorunlarla pozitif ilişki varken kabul edilen kültürel kimlikler ile kısıt algısı arasında ilişki yoktur. İletişim davranışı Beyaz-Amerikalılar ve Afrika-Amerikalılar arasında anlamlı farklılıklar ortaya koymaktadır. Irkçılık ile kültürel çeşitlilik hakkında bilgi arama davranışı arasında önemli bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırma Afrikalı-Amerikalı ve Asya-Amerikalı öğrencilerin her ikisinin de kültürel çeşitlilik hakkında bilgi arama olasılıklarının Beyaz Amerikalılardan önemli ölçüde daha yüksek olduğunu göstermiştir (Sha, 2006).

Gazetecilerin iletişim davranışlarında etnosentrizmin bir etkisinin olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla, aktif iletişim davranışına bağımsız değişkenlerin dışında etnosentrizm etki edip etmediği gazeteciler üzerinde sınanmıştır. Etnosentrizm burada

aracı (moderate) değişken olarak sınılanmış ve Etnosentrizmin gazetecilerin iletişim davranışları üzerinde doğrudan ya da dolaylı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur (İllia, Lurati ve Casalaz, 2013).

2. Risk ve Kriz durumlarında KDK

Deprem gibi beklenmedik bir krize nasıl reaksiyon verildiğini ortaya koymak için yapılan ilk çalışmada dört kamu türü elde edilmiştir. Bunlar Kısıtlı kamular, Sorunla yüzleşenler, Kaderciler ve Rutin kamulardır. Elde edilen kamular, deprem tahminine olan inanç, kişisel risk, sosyal faktörler, durumun algılanan gizemi açılarından değerlendirilmiştir. Kaderci kamular ile sorunla yüzleşen kamular kişiler arası iletişim açısından farklılaşmaktadır. Yüksek sorun algısı tahminin inandırıcılığı ile pozitif ilişkiye sahiptir. Kaderci kamular depremle ilgili tahminlere inanmamakta fakat kişisel risk ile pozitif ilişkiye sahiptirler (Major, 1998).

Diğer çalışmada ise, Amerika'da Gıda ve İlaç İdaresi (FDA) hamile ve emziren kadınlara, çocuk doğurma çağındaki kadınlara ve küçük çocuklu ebeveynlere tavsiyede bulunan ticari ve ticari olmayan belirli balık türlerini yemeye karşı dikkatli olmakla ilgili bir yönerge yayınlamıştır. Medyanın da konuya geniş yer vermesiyle kadınların balık tüketimleri önemli ölçüde azalmış ve bir gıda krizi doğmuştur. Bunun üzerine bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kadınlara balık yeme riskiyle ilgili gazete haberleri gösterildikten sonra onların balık yeme riskini nasıl algıladıkları, ilgi dereceleri ve kısıt algıları ölçülmüştür. Böylece konuyla ilgili ne kadar kamulaştıkları anlaşılacaktır. Katılımcıların balık yemeyi bir sorun olarak algılamalarının, bilgilerle karıştırılmasından veya bunlara kuşkuyla yaklaşıktan sonra katılım gösterdikleri bilişsel müzakere taktiklerine bağlı olduğu görülmüştür. İlgi derecesinin ise, katılımcıların bir risk alanına yakın, anne ya da hamile olup olmadıklarına ya da sık balık yiyen biri olup olmadıklarına bağlı olduğu görülmüştür. Kısıt algısına bakıldığında algılanan kısıtın çelişkili bilgilerden kaynaklanan karışıklık, balık yemek için gerçekçi seçeneklerin mevcudiyeti ve sağlık tehditlerinden kaynaklandığı görülmüştür. Bulgular durumsal teorinin, kamuların tutarlı bilgilerden ziyade çelişkili bilgilerle karşı karşıya kaldığında bilgi arama davranışını tahmin etme yeteneğinin değişebileceğini göstermektedir (Vardeman ve Aldoory, 2008).

Kriz sonrasına bakan araştırmada ise 11 Eylül saldırısı sonrasında, Amerikan toplumunun terörizm algısı ölçülmüştür. 11 Eylül saldırılarından sonra Amerikan toplumunda biyoterörizme dair algıları ölçülmüş ve hem sorun algısı hem bilgi arama hem de bilgi işleme davranışı ile pozitif bir ilişkiye sahip olduğu anlaşılmıştır. Kriz durumlarında kısıt algısı ise hem bilgi arama hem de işleme davranışları ile negatif ilişkilidir. Dahil olma derecesinin yüksek olması bilgi arama davranışını ile pozitif ilişkililikten bilgi işleme davranışı ile ilişkiye sahip değildir (Lee ve Rodriguez, 2008).

Diğer bir araştırma ise varsayımsal bir krize dayanmaktadır. Varsayımsal kriz olarak Amerikan besin tedarik zincirine yapılan bir terör saldırısının medyada yer alması seçilmiştir. Medyada bir risk ya da krizle ilgili yapılan açıklamada olayın kurbanı olan kişi ile algılanan paylaşılan deneyimin kuramdaki bağımsız değişkenler ile ilişkisine

bakılmıştır. Araştırmada kurban ile algılanan paylaşılan deneyimin sorun algısı, kısıt algısı ve bilgi arama arasında pozitif ilişkisi varken ilgi derecesi ile ilişki bulunamamıştır (Aldoory, Kim ve Tindall, 2010).

Park ve Jeong (2011) Blog yazarlarının yaşanan krizlere nasıl yanıt verdiklerini KDK üzerinden incelemişlerdir. Yüksek dahil olma derecesinin gazetecilik iletişim davranışı ile pozitif ilişkide olduğu bulunmuştur.

Halk sağlığı riskleri ise kampanya yarışmalarından elde edilen sonuçlarla ortaya konmuştur. Ödüllü halkla ilişkiler kampanyalarındaki durumsal değişkenleri tespit eden araştırmaya göre 30 kampanyanın 26'sında potansiyel halk sağlığı risklerinin durumsal sorunlarla ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, kampanyalarla sağlık risk bilgisi ve durumsal sorunlarının tanınması arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir (Meng, Pan, ve Reber, 2016).

Lee, ise (2019) kriz öncesi ilişkilerin kriz durumuna ilişkisine bakmıştır. Bir iş yerinde cinsiyet ayrımcılığına yönelik oluşabilecek kamu türlerine kriz öncesi kurumla olan ilişkilerin etkisi analiz edilmiştir. Buna göre cinsiyet ayrımcılığı konusundaki sorun algısı yüksek olanların krizle ilgili negatif ve pozitif iletişime geçmesi arasında bir ilişki bulunamamıştır. İlgi derecesi ise olumlu iletişim ile negatif ilişkiye sahipken olumsuz iletişim ile pozitif ilişkiye sahiptir. Diğer bir deyişle cinsiyet ayrımcılığı konusunda yüksek ilgi düzeyine sahip çalışanlar işyerinde yaşanacak olası bir cinsiyet ayrımcılığı durumunda işyerini savunmayacaklarını ifade etmişlerdir. Son olarak soruna ilişkin kısıt algısı yüksek olanlar ise hem olumlu hem de olumsuz iletişim davranışı ile pozitif yönde anlamlı ilişkiye sahiptir.

Çin'in arama motoru Baidu üzerinden yapılan bir arama sonucu kanser hastası bir çocuğun hayatını kaybetmesi üzerine doğan kriz sonrası bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çin kamuoyu, hükümetin bir şirket krizinin odağıyla yakından ilgisi olmadığını algıladığında, hükümetin bir düzenleyici görevi olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle çalışma hükümet-ticari şirket karşılaştırması da yapmıştır. Buna göre çalışma, daha yüksek sorun algısı ve ilgi derecesinin krizdeki daha aktif iletişim davranışı ile pozitif olarak ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Aktif iletişim davranışı kamuların psikolojik dinamiklerinde arabuluculuk rolü oynamıştır. Sorun algısının kriz sonrası ticari şirketlerle olan ilişkisi negatiftir (Ji ve Kim, 2019).

3. Aktivist davranışı tahmin etmede KDK

Aktivizmi öngören ilk araştırmada odak grup katılımcılarına Amerikan gıda ürünlerine yönelik bir terörist tehdidi hakkında haber senaryoları verilmiş ve sorun algısı, ilgi derecesi, kısıt algısı, korku, risk ve sosyal bağlantılar hakkında görüşülmüştür. Bulgular, katılımcıların riski nasıl algıladıklarını etkileyen bir "paylaşılan" katılım duygusu ortaya koymuştur. Katılımcıların bilgi kaynağının kendileriyle aynı gemide olduğunu algıladığında, dikkat etme olasılıkları daha yüksek çıkmıştır. İnsanların olası terörizme (yiyecek kaynaklarına yönelik) ilişkin dâhil olma düzeylerini etkileyen faktörler coğrafi yakınlık, algılanan kurbanı olan benzerlik, algılanan duyarlılık ve algılanan paylaşılan risk olarak elde edilmiştir. Katılımcılar, biyoterörist saldırıdan sonra

kendilerini koruma konusunda nasıl daha fazla bilgi arayacaklarına dair fiziksel, bilişsel ve duygusal kısıtlamalar olduğunu belirtmiştir (Aldoory ve Van Dyke, 2006)

Sriramesh vd., (2007) kültürün aktivist davranış üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmışlardır. Referans değişkeninin, yeni bir tanımla (kültürel farklılıkları içeren) dördüncü bağımsız bir değişken olarak yeniden kullanılmasını önermişlerdir. Araştırmalarında Çinli, Malezyalı ve Hintli katılımcılar arasında farklılıklar olduğunu bulmuşlardır. Bu farklılık otoriteye saygı ve kolektivizm gibi kültürel faktörlerin, katılımcıların kısıtlı davranışlarında önemli bir rol oynamasından ileri gelmektedir. Çalışma eğitim durumu ile ilgi derecesi arasında pozitif ilişki bulmuş, ilgi derecesi ile yaş arasında ise negatif ilişki bulmuştur.

Bölgede nükleer santral kurulmasının, yerel sakinler arasında kamu gruplarının oluşup oluşmayacağını araştıran Chung, Choi, Woo, Lee ve Saindon (2016) her kamu türünün (aktif, uyanmış, gizli, kamu olmayanlar) farklı şekilde tepki gösterdiğini ortaya koymuştur. Aktif kamu mesaj türü destekleyici olsun ya da olmasın her durumda topluluk aktivitelerine daha çok katılmıştır. Uyanmış (aware) ve uyandırılmış (aroused) kamular ise mesaj türlerinin destekleyici olup olmamasından anlamlı şekilde etkilenmektedir.

Bir diğer aktivizmi tahminleyen araştırma ise (Chen, 2019) iki ünlü markanın yaşadığı boykot sonrası gerçekleştirilmiştir. Lancôme ve L'Oréal için başlatılan çevrimiçi boykotta tüketiciler farklı iletişim davranışları ortaya koymuşlardır. Bu araştırmaya göre (Chen, 2019) tüketiciler pasif ayrıcalıklılar, ılımlı (aracı) elitler ve aktif orta sınıflar olarak kamulaşmışlardır. En yüksek bilgi arama, bilgi işleme ve muhalif iletişim davranışı aktif orta sınıfta görülmüştür. Bu sınıf yüksek sorun algısı ve ilgi derecesine sahipken kısıt algısı düşüktür, aynı zamanda ekonomik sermayesi de düşüktür. Böylece KDK'nın aktivizm olma olasılığını artıran durumları ortaya çıkarmada etkin bir kuram olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıdaki araştırmaların aksine bir çalışma KDK'nın bir durumda yetersiz kaldığını söylemektedir. O durum protesto davranışıdır. Kim (2018) çalışmasında kamuların durumsal kuramının protesto davranışını açıklamada yetersiz olduğunu söylemektedir. Yazar bu çalışmasını Kore'nin 2008 yılındaki başbakanı Myung-bak Lee ve 2016 yılındaki başbakanı Geun-hye Park'ı protesto eden aktif kamuların motivasyonları üzerine gerçekleştirilmiştir. Protesto eden kamuların sorun algısından çok daha çeşitli motivasyonları olduğunu söyleyerek, protesto davranışının ortaya çıkmasında çok boyutlu motivasyonların etkili olduğunu söylemiştir (Kim, 2018, s. 9).

4. Kampanya Mesajlarında KDK

Slater, Chipman, Auld, Keefe, ve Kendal (1992) ikna mesajlarına bilişsel tepkileri ölçerken kamuların durumsal kuramından yararlanmışlardır. Araştırmacılar tüketicileri eğitmeye yönelik hazırlanan tarımsal kimyasal kullanımın yarar ve zararlarını anlatan mesajların tüketicide yarattığı tepkileri ölçmüşlerdir. Çalışmada, sorun algısı ve kısıt algısı ile konuya dair sahip olunan negatif düşünceler arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Dahil olma derecesinin ise negatif düşüncelere bir etkisi bulunamamıştır.

Başka bir mesaj araştırması ise Texas üniversitesinde iletişim dersine kayıt yaptıran öğrenciler halkla ilişkiler mesajlarını hatırlama oranları bakımından incelenmiştir. İkna edici ifadeler Harper's ve Greenpeace gibi dergilerde ve yatırımcı ilişkilerindeki prospektüslerde bulunan yayınlardan seçilmiştir. Seçilen mesajlara ilişkin kısıt algısı düşük olanlar yüksek olanlara göre daha çok hatırlamışlardır. Aktif ve pasif kamular arasında hafıza performansı açısından anlamlı fark bulunamamıştır (Cameron, 1992).

Bir çalışma ise, korku faktörünün düşük ilgi derecesine sahip kamuları aktif kamuya çevirip çeviremeyeceğine bakmıştır. Çevreye karşı çok duyarlı olmayan bireylere çevresel bulaşıcılıkla ilgili bir film izletilmiştir. Veriler deney sonrası bireylerin bilişsel aktivitelelerinin ve izleme sırasında uyarılmanın mesaj direnci ile başa çıkma, ek bilgi arama veya filmin konusuyla ilgili işlem yapma tercihleriyle önemli ölçüde ilişkili olduğunu göstermiştir. Biliş korku mesajlarına maruz kalanların bir sorunla ilgili harekete geçmeye ikna olan aktif kamuların oluşmasına katkıda bulunduğunu göstermektedir (Roser ve Thompson, 1995).

Aldoory (2001) çalışmasında KDK'nın önemli bir değişkeni olan ilgi derecesini (dahil olma düzeyi) karakterize edebilecek öncü faktörleri araştırmak için farklı cinsel, sınıf, eğitimsel ve etnik kökenlerden gelen kadınlarla odak grup görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Bulgular, günlük yaşam bilincinin, kaynak tercihi, öz kimlik, kişisel sağlık bilincinin ve mesaj içeriğinin bilişsel analizlerinin sağlık mesajlarına dahil olma düzeyini etkilediğini ortaya koymuştur.

Overton (2018) mesaj çerçevelerinin bilgi arama ve bilgi işleme davranışlarını nasıl etkilediğini belirlemek için KDK ve çerçeveleme teorisini çevresel kurumsal sosyal sorumluluk bağlamında ele almıştır. Katılımcılara çevre konularıyla ilgili okutulan mesaj çerçevelerinin sorun algısı, kısıt algısı ve ilgi derecesinin belirleyicisi olduğu söylenmektedir. Buna göre çevreye dair motivasyonel mesajlar kamuların iletişim davranışını etkilemektedir.

5. Seçmen davranışlarını ölçmede KDK

Kansas vali seçimleri sırasında seçimlerle ilgili iletişim davranışlarını tahmin etmek üzere kamuların durumsal kuramı kullanılmıştır. Buna göre demografik özelliklerle sorun algısı, kısıt algısı ve ilgi derecesi arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Araştırmada seçim süreciyle ilgili en çok iletişime geçen grup orta yaş, yüksek eğitim ve yüksek gelir seviyesine sahip olan grup olmuştur. Çalışmaya enerji değişkeni ve medya kullanım alışkanlığı değişkenleri eklenmiştir. Buna göre enerji (drive), insanları iletişim kurmaya zorlayan güç olarak tanımlanmıştır. Alışkanlık, katılımcıların son derece ilgili olduğu konular hakkında bilgi ararken hangi iletişim kanallarının kullanabileceklerini belirlemek için olası bir öngörücü değişken olarak görülmüştür. Yüksek aktif katılımcıların sadece normal iletişim kanallarını kullanmakla kalmadıkları, aynı zamanda diğer bilgi kaynaklarını bulmak için bu kanalların ötesine geçtikleri bulunmuştur (Hamilton, 1992).

Yurt dışında yaşayan Kosta Rikalılara neden oy verdikleri ya da vermedikleri kamuların durumsal kuramı çerçevesinde sorulmuştur. Büyük çoğunluğu oy vermenin

önemli ve geleceği etkileyecek bir davranış olduğunu söylemiştir (sorun algısı). Pek çoğu da oy kullanma davranışına ilgi göstermişlerdir. Bazıları ise bunu bir fırsat ve ayrıcalık olarak görmektedir. Bunlara rağmen seçmenlerin kısıt algıları yüksek çıkmıştır. Yurt dışında oy kullanmayı zaman alıcı, yorucu, maliyetli (external constarint) bulan seçmen sayısı oldukça yüksek çıkmıştır. Buna ek olarak kısıt algısı iletişim eksikliğinden kaynaklananlar da bulunmaktadır. Haberi olmadığı için oy kullanmayanlar bu gruba girmektedir. Bilinçli olarak oy kullanmayanlar (internal constarint) ise bu davranışlarını kasıtlı olarak nitelendirip oylarının işe yaramayacağını düşünmektedirler (Bravo, 2015).

6. Diğer

Kruger-Ross ve Waters, (2013) halkla ilişkiler dersi için kayıt yaptıran öğrencilerin sanal sınıfa ilişkin sorun ve kısıt algısı ile ilgi derecelerini ölçerek, onların çevrimiçi öğrenme ortamında başarılarını öngörülebilmiştir. Böylece kuramın bağımsız değişkenleri ile tahmin yapılabildiği ortaya konmuştur. Bu çalışma, ders kavramları ile bölümün üniversite sonrası kariyerleri için önemli olduğunun bilinmesi (tanıma) ve öğrencilerin ders ve teknik kısıtlamaların (kısıt algısı) üstesinden gelme yeteneklerinin öğrencilerin bilgi işleme yeteneklerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Problem tanıma düzeyi yüksek ve kısıt algısı düşük olması öğrencilerin sınıfta daha fazla yer almasını sağlamaktadır.

Hong, Park, Lee ve Park, (2012) kamu türlerinin hükümete güven, sosyal biliş ve sosyal davranış yönünden farklılaşıp farklılaşmadığına bakmıştır. Yetersiz hizmet alan çoğunluk olarak adlandırılan kamu türünün düşük gelir ve eğitim düzeyine sahip, siyasete olan ilgisi az, başkalarına olan güveni düşüktür. Memnun aktif kamu olarak isimlendirilen grup ise minimal sosyal katılımı temsil etmektedir. Kamu grupları, hükümet-halkla ilişkiler kalitesinin önemli bir göstergesi olan devlet kurumlarına olan güven konusunda farklılık göstermiştir. Genel olarak, az hizmet alan aktif olmayan çoğunluk devlet kurumlarına en düşük güveni bildirirken, memnun aktif kamu arasında vatandaş güveni en yüksek seviyededir.

Briones, (2010) bir kampüsteki kadın öğrencilerin cinsel tacize yönelik algılarını ölçen nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Kadınların kampüs içi cinsel taciz sorun algılarını oluşturmada iletişim kanalları (yüz yüze -aracılı) önemli rol oynamaktadır. Kadınlar alkolü cinsel tacizde önemli bir risk faktörü olarak gördüklerini söylemiş ve kısıt algısı oluşturmada alkol önemli bir yer edinmiştir. Çalışma kısıt algısı altında kadın üniversite öğrencilerinin, kendileri veya tanıdıkları bir kişi, kişisel olarak etkilenmedikçe kendilerini cinsel saldırı konusuyla bağlantı kurmadığını bulmuştur.

Werder, (2005) PRSA (Public Relations Society of America) üyelerine yapılan araştırmada kamuların algılanan özelliklerinin halkla ilişkiler stratejisini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Sorun algısı, kısıt algısı ve ilgi derecesi değişkenleri ile bilgilendirici halkla ilişkiler stratejileri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Vasquez, (1993), halkla ilişkiler için bir hikâye anlatıcılığı paradigması, sembolik yakınsama teorisi ve Grunig'in kamuların durumsal teorisinin birleşmesiyle kavramsal

ve işlevsel olarak mümkün olduğunu söylemiştir. Özel bir İlkokuldaki veli popülasyonunu tanımak amaçlı bu üç varsayımın birleştirilebileceği belirtilmiştir.

V. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada KDK'yı kullanan araştırma makalelerinin bibliyometrik analizi ve içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırmaların bulguları kategorize edilerek KDK'nın değişkenleri ile ilişkilendirilen diğer değişkenler arasındaki ilişkiler ortaya konulmuştur.

Yukarıdaki bulgular temel alınarak iki temel yansıma elde edilebilir. İlk KDK'nın evrensel olarak geçerliliği kanıtlanmış bir kuram olması ikincisi ise kuramın toplumsal pek çok sorun/konu için geçerli sonuçlar verdiğidir.

Sorun algısı, kısıt algısı ve ilgi derecesini ölçmek bir kamunun ne kadar aktif olabileceğini ve bir sorun hakkında ne zaman bir şeyler yapabileceğini belirlemeye yardımcı olmaktadır (Grunig, 1997). Buradan hareketle kuram halkla ilişkiler ve iletişim uygulayıcılarına önemli bir vaatte bulunmaktadır: İnsanlar sorunla ilgili harekete geçecek mi? Özellikle kuruluşlar için hazırlıksız yakalanan kriz anları sonrasında kamuoyunun reaksiyonları tahmin ve takip etmek kaçınılmazdır. Bunu destekler nitelikte araştırmanın sonuçlarından biri en çok çalışılan konunun sorunlar ve riskler üzerine olması olmuştur. Çalışmada araştırmacıların mevcut kurama yeni değişkenler dahil etmeyi denedikleri ya da KDK'yı farklı modellerle bir arada kullandıkları ortaya konmuştur. Benzer bir sonucu Míguez-González (2006) de elde etmiştir. Özellikle nicel yöntemler kullanan çalışmalar değişkenler arasındaki ilişkileri ölçerek iletişim davranışının nelerden etkilendiğini vurgulamışlardır. Buradan hareketle bu çalışma iletişim profesyonellerine kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Halkla ilişkiler uygulayıcıları ve diğer iletişim profesyonelleri, risk, kriz, ayrımcılık, aktivizm, siyasal iletişim ya da diğer iletişim kampanyalarıyla ilgili önemli ipuçlarını edinebilirler. Bu sonuçlar teorinin pratik değerinin yüksek olduğunu da göstermektedir.

KDK, uygulamalı bir sosyal bilim olarak halkla ilişkiler için sağlam bir bilimsel temel sağlamaktadır. 1980'lerden beri üzerine sürekli yeni fikirler eklenerek çalışılan bir teoridir. Bundan sonrası için kuramla ilgili yapılabilecek en etkili aksiyon kuramı profesyonel alana aktarmak ve orada aldığı sonuçları görmek olacaktır. Profesyoneller kendi anketlerini oluşturmak için mekanizmalara ve durumsal değişkenleri ölçmek için doğru yol sunan tavsiyelere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu çalışmanın bulguları, kriz, oy verme davranışları, aktivizm, ırkçılık ve kampanya mesajları üzerinden kuramın nasıl sonuçlar verdiğini toplu biçimde göstermektedir. Profesyonellerin, bu bulgulardan yararlanarak kendi iletişim kampanya ve stratejilerini belirlemeleri noktasında yararlanmaları efektif sonuçlar doğuracaktır.

Gelecekteki çalışmalara ilişkin bir öneri, kuramın, değişken sayısını artırması açısından faydalı olacağı için sorun çözme ve durumsal iletişimi çalışan araştırmalarla beraber ele alınması olacaktır. KDK'nın bağımlı ve bağımsız değişkenleriyle farklı kuramlara ait değişkenler arasındaki ilişkiler ortaya kondukça kuramın akademiye ve uygulamalı alana olan katkısı katlanarak artacaktır.

Kaynaklar

- Aldoory, L. (2001). "Making health communications meaningful for women: Factors that influence involvement". *Journal of Public Relations Research*, 13(2), 163-185.
- Aldoory, L., ve Van Dyke, M. A. (2006). "The Roles of Perceived "Shared" Involvement and Information Overload in Understanding How Audiences make Meaning of News about Bioterrorism". *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 83(2), 346-361. doi:10.1177/107769900608300208
- Aldoory, L., Kim, J. N., ve Tindall, N. (2010). "The influence of perceived shared risk in crisis communication: Elaborating the situational theory of publics". *Public Relations Review*, 36(2), 134-140.
- Blumer, H. (1946). *Collective behavior*. In A. M. Lee (Ed.), *New outlines of the principle of sociology*, 167-222. New York, NY: Barnes ve Noble
- Bozkanat, E. (2018). *Sağlık İletişiminde Kamu Segmentasyonu*, (Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi
- Bravo, V. (2015). "Applying the Situational Theory of Publics to the first external voting process for Costa Ricans abroad: Lessons for international public relations and public diplomacy". *Revista Internacional De Relaciones Públicas*, N° 10, VOL. V [Páginas 125-140]
- Briones, R. L. (2010). "The targeted speak: Exploring young women's perceptions of sexual assault using the situational theory of publics". *PRism* 7(4): <http://www.prismjournal.org>
- Cameron, G. T. (1992). "Memory for investor relations messages: An information-processing study of Grunig's situational theory". *Journal of Public Relations Research*, 4(1), 45-60.
- Chen, Z. (2019). "Who becomes an online activist and why: Understanding the publics in politicized consumer activism". *Public Relations Review*, 101854. doi:10.1016/j.pubrev.2019.101854
- Chung, W., Choi, J., Woo, C. W., Lee, S., ve Saindon, C. E. (2016). "Community relations dealing with a not in my back yard (NIMBY) context". *International Journal of Conflict Management*, 27(3), 424-452. doi:10.1108/ijcma-09-2014-0069
- Clarke, P., ve Kline, F. G. (1974). "Media effects reconsidered: Some new strategies for communication research". *Communication research*, 1(2), 224-240.
- Demir, Z. G., ve Şatır, Ç. K. "Kamuların Durumsal Kuramı Bağlamında Stratejik Halkla İlişkilerde Kamu Segmentleri: Türkiye'deki Aktif, Uyanmış Ve Gizli Kamuların Profili". *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1073-1105.
- Dewey, J. (1927). *The public and its problems*. Chicago, IL: Swallow

- Grunig, J. E. (1976). "Communication behaviors occurring in decision and non-decision situations". *Journalism Quarterly*, 53, 252-286.
- Grunig, J. E. (1983). "Communication behaviors and attitudes of environmental publics: Two studies", Toronto, Ontario, Canada: Association for Education in Journalism and Mass Communication
- Grunig, J. E. (1997). "A situational theory of publics: Conceptual history, recent challenges and new research". In D. Moss, T. MacManus ve D. Veri (Eds.), *Public relations research: An international perspective* (pp. 3-46). London: International Thomson Business.
- Grunig, J. E., ve Childers, L. (1988, Ağustos). "Reconstruction of situational theory of communication: Internal and external concepts as identifiers of publics for AIDS". Paper presented at the meeting of the Association for Education in Journalism and Mass Communication, Portland, OR.
- Grunig, J. E., ve Hunt, T. (1984). *Managing public relations*. Fort Worth, TX: Holt, Rinehart and Wilson.
- Grunig, J. E., ve Repper, F. C. (1992). "Strategic management, publics, and issues". In J. E. Grunig (Ed.), *Excellence in public relations and communication management* (pp. 117-157). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum
- Grunig, J. E., ve Repper, F. C. (2005). Halkla ilişkiler ve iletişim yönetiminde mükemmellik içinde Stratejik yönetim, kamular ve gündemler. Rota yayınları, 131-172.
- Grunig, J., ve J. Disbrow (1977). "Developing a probabilistic model for communications decision making". *Communication Research*, 4, 145-168.
- Hallahan, K. (2000), "Inactive publics: the forgotten publics in public relations", *Public Relations Review*, Vol. 26 No. 4, pp. 499-515.
- Hamilton, P. K. (1992). "Grunig's situational theory: A replication, application, and extension". *Journal of Public Relations Research*, 4(3), 123-149.
- Hong, H., Park, H., Lee, Y., ve Park, J. (2012). "Public segmentation and government-public relationship building: A cluster analysis of publics in the United States and 19 European countries". *Journal of Public Relations Research*, 24(1), 37-68
- Illia, L., Lurati, F., ve Casalaz, R. (2013). "Situational theory of publics: Exploring a cultural ethnocentric bias". *Journal of Public Relations Research*, 25(2), 93-122.
- Ji, Y., ve Kim, S. (2019). "Communication-mediated psychological mechanisms of Chinese publics' post-crisis corporate associations and government associations". *Journal of Contingencies and Crisis Management*. doi:10.1111/1468-5973.12255

- Kim, J. (2018). "Why do people take to the streets? Understanding the multidimensional motivations of protesting publics". *Public Relations Review*. doi:10.1016/j.pubrev.2018.05.002
- Kruger-Ross, M. J., ve Waters, R. D. (2013). "Predicting online learning success: Applying the situational theory of publics to the virtual classroom". *Computers & Education*, 61, 176-184.
- Lee, S., ve Rodriguez, L. (2008). "Four publics of anti-bioterrorism information campaigns: A test of the situational theory". *Public Relations Review*, 34(1), 60-62.
- Lee, Y. (2019). "Crisis perceptions, relationship, and communicative behaviors of employees: Internal public segmentation approach". *Public Relations Review*, 101832. doi:10.1016/j.pubrev.2019.101832
- Major, A. M. (1998). "The utility of situational theory of publics for assessing public response to a disaster prediction". *Public Relations Review*, 24(4), 489-508.
- Meng, J., Pan, P.-L., ve Reber, B. H. (2016). "Identify excellent features and situational factors in public health communication". *Public Relations Review*, 42(2), 366-368. doi:10.1016/j.pubrev.2016.02.001
- Míguez-González, M. I. (2006). "Teoría situacional de los públicos: las nuevas aportaciones desde la década de los noventa". *Communication & Society*, 19(2), 133-162.
- Overton, H. K. (2018). "Examining the impact of message frames on information seeking and processing". *Journal of Communication Management*, 22(3), 327-345. doi:10.1108/jcom-10-2017-0114
- Park, N., ve Jeong, J. (2011). "Finding publics within the blogosphere: the blogger public segmentation model". *Asian journal of communication*, 21(4), 389-408.
- Roser, C., ve Thompson, M. (1995). "Fear Appeals and the Formation of Active Publics". *Journal of Communication*, 45(1), 103-121. doi:10.1111/j.1460-2466.1995.tb00717.x
- Sha, B. L. (2006). "Cultural identity in the segmentation of publics: An emerging theory of intercultural public relations". *Journal of Public Relations Research*, 18(1), 45-65.
- Slater, M. D., Chipman, H., Auld, G., Keefe, T., ve Kendall, P. (1992). "Information Processing and Situational Theory: A Cognitive Response Analysis". *Journal of Public Relations Research*, 4(4), 189-203. doi:10.1207/s1532754xjpr0404_1
- Sriramesh, K., Moghan, S., ve Kwok Wei, D. L. (2007). "The situational theory of publics in a different cultural setting: Consumer publics in Singapore". *Journal of Public Relations Research*, 19(4), 307-332.
- Tkalac A. ve Pavicic J., (2002). "How Global Is The Situational Theory Of Publics: The Case Of Croatia", 9th International Public Relations Research Symposium in

Conjunction With 2002 Euprera Annual Congress: The Status of Public Relations Knowledge in Europe, and Around the World, Bled, Slovenia, Pristop Communications, Ljubljana,

- Vardeman, J. E., ve Aldoory, L. (2008). "A Qualitative Study of How Women Make Meaning of Contradictory Media Messages About the Risks of Eating Fish". *Health Communication*, 23(3), 282–291. doi:10.1080/10410230802056396
- Vasquez, G. M. (1993). "A homo narrans paradigm for public relations: Combining Bormann's symbolic convergence theory and Grunig's situational theory of publics". *Journal of Public Relations Research*, 5(3), 201-216.
- Werder, K. P. (2005). "An empirical analysis of the influence of perceived attributes of publics on public relations strategy use and effectiveness". *Journal of Public Relations Research*, 17(3), 217-266.
- Xifra, J. (2015). "Climate Change Deniers and Advocacy". *American Behavioral Scientist*, 60(3), 276–287. doi:10.1177/0002764215613403

Ek

Analiz Edilen Makaleler

1. Aldoory, L. (2001). Making health communications meaningful for women: Factors that influence involvement. *Journal of Public Relations Research*, 13(2), 163-185.
2. Aldoory, L., Kim, J. N., ve Tindall, N. (2010). The influence of perceived shared risk in crisis communication: Elaborating the situational theory of publics. *Public Relations Review*, 36(2), 134-140.
3. Aldoory, L., ve Van Dyke, M. A. (2006). The Roles of Perceived "Shared" Involvement and Information Overload in Understanding How Audiences make Meaning of News about Bioterrorism. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 83(2), 346–361. doi:10.1177/107769900608300208
4. Bravo, V. (2015). Applying the Situational Theory of Publics to the first external voting process for Costa Ricans abroad: Lessons for international public relations and public diplomacy. *Revista Internacional De Relaciones Públicas*, No 10, VOL. V [Páginas 125-140]
5. Briones, R. L. (2010). The targeted speak: Exploring young women's perceptions of sexual assault using the situational theory of publics. *PRism* 7(4): <http://www.prismjournal.org>
6. Cameron, G. T. (1992). Memory for investor relations messages: An information-processing study of Grunig's situational theory. *Journal of Public Relations Research*, 4(1), 45-60.

7. Chen, Z. (2019). Who becomes an online activist and why: Understanding the publics in politicized consumer activism. *Public Relations Review*, 101854. doi:10.1016/j.pubrev.2019.101854
8. Chung, W., Choi, J., Woo, C. W., Lee, S., ve Saindon, C. E. (2016). Community relations dealing with a not in my back yard (NIMBY) context. *International Journal of Conflict Management*, 27(3), 424–452. doi:10.1108/ijcma-09-2014-0069
9. Hamilton, P. K. (1992). Grunig's situational theory: A replication, application, and extension. *Journal of Public Relations Research*, 4(3), 123-149.
10. Hong, H., Park, H., Lee, Y., ve Park, J. (2012). Public segmentation and government–public relationship building: A cluster analysis of publics in the United States and 19 European countries. *Journal of Public Relations Research*, 24(1), 37-68
11. Illia, L., Lurati, F., ve Casalaz, R. (2013). Situational theory of publics: Exploring a cultural ethnocentric bias. *Journal of Public Relations Research*, 25(2), 93-122.
12. Ji, Y., ve Kim, S. (2019). Communication-mediated psychological mechanisms of Chinese publics' post-crisis corporate associations and government associations. *Journal of Contingencies and Crisis Management*. doi:10.1111/1468-5973.12255
13. Kruger-Ross, M. J., ve Waters, R. D. (2013). Predicting online learning success: Applying the situational theory of publics to the virtual classroom. *Computers ve Education*, 61, 176-184.
14. Lee, S., ve Rodriguez, L. (2008). Four publics of anti-bioterrorism information campaigns: A test of the situational theory. *Public Relations Review*, 34(1), 60-62.
15. Lee, Y. (2019). Crisis perceptions, relationship, and communicative behaviors of employees: Internal public segmentation approach. *Public Relations Review*, 101832. doi:10.1016/j.pubrev.2019.101832
16. Major, A. M. (1998). The utility of situational theory of publics for assessing public response to a disaster prediction. *Public Relations Review*, 24(4), 489-508.
17. Meng, J., Pan, P.-L., ve Reber, B. H. (2016). Identify excellent features and situational factors in public health communication. *Public Relations Review*, 42(2), 366–368. doi:10.1016/j.pubrev.2016.02.001
18. Overton, H. K. (2018). Examining the impact of message frames on information seeking and processing. *Journal of Communication Management*, 22(3), 327–345. doi:10.1108/jcom-10-2017-0114
19. Park, N., ve Jeong, J. (2011). Finding publics within the blogosphere: the blogger public segmentation model. *Asian journal of communication*, 21(4), 389-408.
20. Roser, C., ve Thompson, M. (1995). Fear Appeals and the Formation of Active Publics. *Journal of Communication*, 45(1), 103–121. doi:10.1111/j.1460-2466.1995.tb00717.x

21. Sha, B. L. (2006). Cultural identity in the segmentation of publics: An emerging theory of intercultural public relations. *Journal of Public Relations Research*, 18(1), 45-65.
22. Slater, M. D., Chipman, H., Auld, G., Keefe, T., ve Kendall, P. (1992). Information Processing and Situational Theory: A Cognitive Response Analysis. *Journal of Public Relations Research*, 4(4), 189–203. doi:10.1207/s1532754xjpr0404_1
23. Sriramesh, K., Moghan, S., ve Kwok Wei, D. L. (2007). The situational theory of publics in a different cultural setting: Consumer publics in Singapore. *Journal of Public Relations Research*, 19(4), 307-332.
24. Vardeman, J. E., ve Aldoory, L. (2008). A Qualitative Study of How Women Make Meaning of Contradictory Media Messages About the Risks of Eating Fish. *Health Communication*, 23(3), 282–291. doi:10.1080/10410230802056396
25. Vasquez, G. M. (1993). A homo narrans paradigm for public relations: Combining Bormann's symbolic convergence theory and Grunig's situational theory of publics. *Journal of Public Relations Research*, 5(3), 201-216.
26. Werder, K. P. (2005). An empirical analysis of the influence of perceived attributes of publics on public relations strategy use and effectiveness. *Journal of Public Relations Research*, 17(3), 217-266.
27. Xifra, J. (2015). Climate Change Deniers and Advocacy. *American Behavioral Scientist*, 60(3), 276–287. doi:10.1177/0002764215613403